

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

РОЗПОРЯДЖЕННЯ
від 26 травня 2004 р. N 332-р
Київ

Про затвердження Концепції поліпшення
продовольчого забезпечення та якості
харчування населення

1. Затвердити Концепцію поліпшення продовольчого забезпечення та якості харчування населення, що додається.

2. Міністерствам, іншим центральним органам виконавчої влади, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласним, Київській і Севастопольській міським держадміністраціям розробити у тримісячний строк заходи щодо реалізації Концепції, затвердженої цим розпорядженням, та інформувати щороку до 1 лютого МОЗ про стан їх виконання.

МОЗ подавати узагальнену інформацію Кабінетові Міністрів України щороку до 1 березня.

Прем'єр-міністр України
В.ЯНУКОВИЧ

Інд. 28

Міністрів України

N 332-р

ЗАТВЕРДЖЕНО
розпорядженням Кабінету

від 26 травня 2004 р.

КОНЦЕПЦІЯ
поліпшення продовольчого забезпечення
та якості харчування населення

1. Проблема

Харчування населення є глобальною соціально-економічною проблемою, розв'язання якої потребує консолідації зусиль на світовому, національному та регіональному рівні.

За оцінками експертів Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ), стан здоров'я людини великою мірою залежить від способу життя, в тому числі від харчування.

Світовий досвід свідчить, що нераціональне та незбалансоване харчування є одним з найважливіших факторів ризику у виникненні серцево-судинних та онкологічних захворювань, діабету, остеопорозу, карієсу, виснаження та інших патологічних станів.

Це було підтверджено на Саміті Тисячоліття, який проходив у Йоханнесбурзі у вересні 2002 року. На Саміті проголошено 8 найважливіших першочергових цілей у розвитку людства до 2015 року, з яких, зокрема, на забезпечення добробуту та харчування населення спрямовані:

викорінення злиднів і голоду;

продовольче забезпечення.

Питанням харчування людства було присвячено також Римську

міжнародну конференцію, П'ятдесят третю та П'ятдесят п'яту (2000 і 2002 роки) сесії Всесвітньої асамблеї охорони здоров'я, Глобальний форум з питань продовольства (2002 рік).

На світовому рівні визначено основні проблеми у сфері харчування, що потребують розв'язання, зокрема:

наявність харчових продуктів у достатній кількості;

доступність харчових продуктів для всіх верств населення;

безпеку харчових продуктів для здоров'я;

раціональне харчування.

Стан харчування населення є однією з найважливіших проблем і для України.

2. Суттєві фактори

За даними Держкомстату (2003 рік), найбільша частка сукупних витрат домогосподарств припадає на харчування (близько 62 відсотків), але рівень споживання ними основних харчових продуктів залишається низьким, а раціони харчування - незбалансованими. Порівняно з 2000 роком на 10-15 відсотків скоротилося споживання м'яса, овочів, фруктів, яєць. При цьому фактичне споживання цих біологічно цінних продуктів залишається нижче фізіологічних норм. У той же час збільшилося споживання картоплі та рослинних жирів (на 10-15 відсотків).

Такі порушення режиму харчування у поєднанні з гіподинамією є основною причиною розвитку ожиріння (за останні 10 років майже у 2 рази).

Загальнодержавними на сьогодні є проблеми туберкульозу, хвороб органів травлення, новоутворень, ендокринних захворювань і порушень обміну речовин, патології вагітних та ряду інших захворювань, розв'язання яких неможливе без поліпшення харчування населення.

Зростає кількість хворих, які страждають на хронічну патологію, хвороби з обтяжливим перебігом, що потребує особливо витратних технологій лікування.

Особливе занепокоєння викликає стан харчування дітей. Сучасні наукові дослідження підтверджують, що завдяки повноцінному харчуванню у дитячому віці формуються механізми, які зумовлюють стан здоров'я у майбутньому.

Досвід багатьох країн світу свідчить, що спрямоване на забезпечення всіх груп населення повноцінне, раціональне харчування дає позитивні результати в зниженні рівня захворюваності та поліпшенні показників його здоров'я.

3. Мета і завдання Концепції

Метою Концепції є забезпечення зміцнення та збереження

здоров'я населення, здійснення профілактики захворювань, пов'язаних з порушенням харчування, поліпшення демографічної ситуації в Україні.

Держава відповідальна за створення соціально-економічних умов, за яких людина може задовольнити свої потреби у повноцінному харчуванні, а також забезпечення функціонування дієвої системи контролю і нагляду за якістю та безпекою продовольчої сировини і харчових продуктів.

Предметом особливої уваги з боку держави є раціональне харчування дітей, як і стан їх здоров'я.

Одним із найважливіших є принцип розвитку найбільш перспективних напрямів фундаментальних і прикладних наукових досліджень з метою розширення знань про функції їжі, особливості її біологічної дії на організм, потреби людини в харчових речовинах та енергії, про новітні технології виробництва харчових продуктів, продовольчої сировини тощо.

Для досягнення поставленої мети необхідно створити відповідні соціально-економічні умови, зокрема:

забезпечити доступність харчових продуктів у достатній кількості і в широкому асортименті для всіх верств населення;

забезпечити функціонування ефективної державної системи

контролю за якістю та безпекою харчових продуктів і продовольчої сировини;

здійснювати систематичне вивчення стану харчування дитячого і дорослого населення;

підвищити рівень культури харчування з урахуванням національних традицій і світового досвіду;

посилити пропаганду серед населення принципів раціонального харчування;

збільшити обсяги використання у вітчизняному виробництві харчової продукції високоякісної сировини і мінімізувати використання з цією метою генетично модифікованої сировини.

4. Впровадження

Виконання завдань, спрямованих на досягнення мети Концепції, можливе шляхом:

1) у сфері забезпечення доступності харчових продуктів у достатній кількості:

поступового зростання розміру мінімальної заробітної плати, стипендій, пенсій та купівельної спроможності населення;

забезпечення функціонування системи надання адресної допомоги малозабезпеченим верствам населення, дітям, вагітним, людям похилого віку та певним категоріям непрацездатних громадян;

забезпечення повноцінним харчуванням у навчальних закладах дітей із сімей, які потребують соціальної допомоги, та реабілітації дітей у закладах цілодобового перебування (будинки дитини, дитячі будинки, інтернати, притулки тощо);

забезпечення гарячим харчуванням усіх дітей у загальноосвітніх навчальних закладах;

2) у сфері розвитку вітчизняного виробництва харчових продуктів та продовольчої сировини:

удосконалення технологій виробництва та обігу харчових продуктів;

розроблення систем економічного стимулювання вітчизняного виробництва продовольчої сировини та харчових продуктів (насамперед для дітей) з використанням прогресивних механізмів кредитування, ціноутворення, тарифного регулювання, удосконалення податкового законодавства;

розроблення економічних заходів стимулювання виробництва продуктів з високою харчовою та біологічною цінністю;

3) у сфері забезпечення якості та безпеки харчових продуктів і продовольчої сировини:

функціонування дієвої системи контролю і нагляду за якістю та безпекою харчових продуктів і продовольчої сировини на всіх етапах їх виробництва та обігу;

гармонізації вимог законодавства з питань якості та безпеки продовольства з міжнародними (ВООЗ, ФАО, ВТО, ЄС);

законодавчого врегулювання питань виробництва та обігу продовольчої сировини, отриманої з використанням біотехнологій, у тому числі з генетично модифікованої, а також харчових продуктів та кормів для продуктивних тварин, вироблених з її використанням;

створення сучасної інструментальної та аналітичної бази контролю якості та безпеки харчових продуктів і продовольчої сировини;

впровадження систем перевірки якості на виробництвах харчових продуктів і продовольчої сировини;

впровадження сучасних технологій та обладнання, що виключають можливість бактеріального, хімічного і фізичного забруднення;

4) у сфері виробництва продовольчої сировини:

більш тісної співпраці сільського господарства з харчовою промисловістю;

створення високопродуктивних та екологічно збалансованих агроєкосистем, що забезпечить підвищення урожайності сільськогосподарських культур і продуктивності тваринництва;

визначення сприятливих сировинних зон для виробництва

продуктів дитячого харчування та інших спеціальних харчових продуктів;

удосконалення технологій переробки та зберігання продовольчої сировини з метою досягнення максимального збереження її якості та зменшення втрат біологічної цінності;

розвитку вітчизняного виробництва вітамінів, преміксів, мінеральних та інших харчових речовин для збагачення ними харчових продуктів;

створення виробництва харчового білка і білкових сполук для збагачення ними харчових продуктів;

сприяння розробленню нового покоління діагностичних і лікувальних засобів, переважно на біологічній основі, для боротьби з поширенням хвороб сільськогосподарських тварин, у тому числі вірусного походження;

сприяння розробленню нових технологій з метою збільшення виробництва збалансованих кормів для тваринництва;

розроблення новітніх безвідходних технологій, у тому числі виробництва повноцінних продуктів харчування і високоякісних кормів для тваринництва;

5) у сфері виробництва харчових продуктів:

розвитку виробництва продуктів з високою харчовою і біологічною цінністю, в тому числі збагачених макро- та

мікронутрієнтами;

створення виробництва продуктів дитячого харчування, у тому числі ентеральних;

створення технологій виробництва якісно нових спеціальних харчових продуктів з цілеспрямовано зміненим хімічним складом (для окремих вікових груп, для профілактики захворювань і підвищення стійкості організму до негативного впливу довкілля з різними видами забруднювачів, для спортсменів, військовослужбовців та певних груп населення, що перебувають в екстремальних умовах);

б) у сфері забезпечення раціонального харчування населення:

вивчення стану фактичного харчування;

проведення моніторингу стану інфекційної та неінфекційної захворюваності, пов'язаної з харчуванням;

забезпечення систематичного перегляду норм фізіологічних потреб населення в основних харчових речовинах та енергії;

надання державної підтримки грудного вигодовування;

здійснення заходів, спрямованих на профілактику та ліквідацію дефіциту вітамінів, макро- і мікроелементів;

розроблення науково обґрунтованих раціонів харчування дітей у загальноосвітніх навчальних та оздоровчих закладах;

здійснення аліментарної профілактики професійних захворювань у категорій осіб, що працюють у шкідливих умовах;

здійснення профілактики інфекційних та неінфекційних хвороб, пов'язаних з харчуванням;

розроблення науково обґрунтованих раціонів харчування хворих;

визначення та забезпечення державної підтримки перспективних напрямів наукових досліджень у сфері раціонального харчування;

створення відповідного кадрового потенціалу з питань у сфері нутриціології та дієтології;

відновлення української школи лікарів-дієтологів та мережі кабінетів дієтології;

відновлення елементів дієтичного харчування у закладах громадського харчування;

створення національного довідника з питань хімічного складу харчових продуктів;

розширення пропаганди серед населення принципів раціонального харчування;

підвищення рівня культури харчування з урахуванням національних традицій і світового досвіду;

7) у сфері підвищення культури харчування та пропаганди принципів раціонального харчування:

поліпшення інформування населення з питань культури харчування;

розроблення програм навчання для спеціалістів у галузі медицини, освіти, громадського харчування, виробництва харчових продуктів;

включення питань раціонального харчування і здорового способу життя до навчальних програм у загальноосвітніх та вищих навчальних закладах;

створення освітніх програм для масового інформування населення;

створення інформаційно-видавничих програм, організація науково-популярних видань.